

Centralna Biblioteka
Statystyczna

DZIEDZICTWO STATYSTYKI POLSKIEJ

Najcenniejsze zbiory

zakwalifikowane do
Narodowego Zasobu
Bibliotecznego

**Poznaj skarby, które
warto ocalić w pamięci**

**Dziedzictwo Statystyki Polskiej: najcenniejsze zbiory
Centralnej Biblioteki Statystycznej zakwalifikowane do
Narodowego Zasobu Bibliotecznego**

**Autor
Małgorzata Czapalska**

**Wydawca
Centralna Biblioteka Statystyczna**

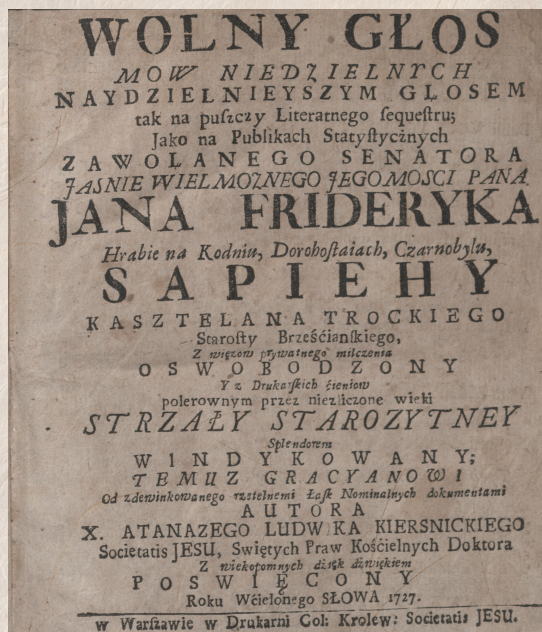
**Druk
Centrum Informatyki Statystycznej**

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Centralna Biblioteka
Statystyczna

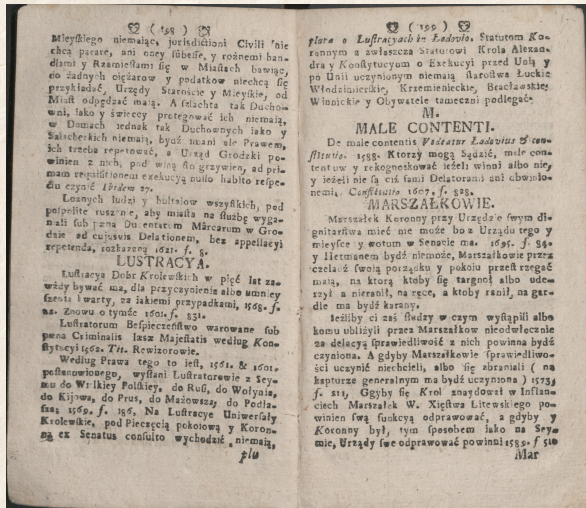
00-925 Warszawa, Al. Niepodległości 208

**Wolny Głos Mow Niedzielnych Naydzielnietszym Głosem
tak na puszczy Literatnego sequestru Jako na Publikach
Statystycznych Zawołanego Senatora [...]
Atanazy Ludwik Kierśnicki.
Warszawa 1727.**

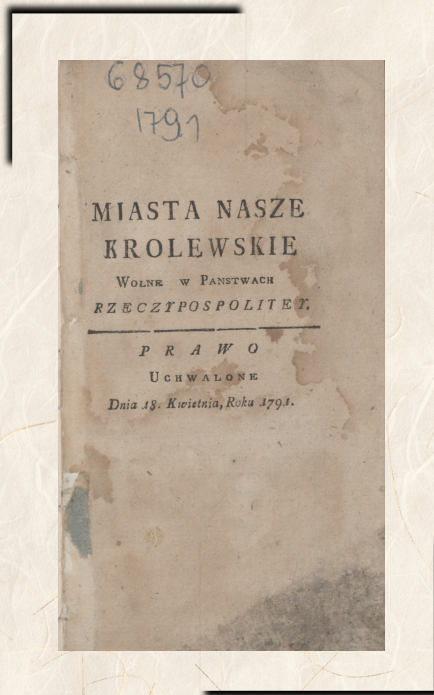
To barokowy tekst, będący zbiorem kazań autorstwa Atanazego Ludwika Kierśnickiego, dedykowany Janowi Fryderykowi Sapieze, kasztelanowi Trockiemu.

Autor przedstawia swoje pismo jako „wolny głos”, uwolniony z „więzów milczenia” i „drukańskich cieni”. Podkreśla, że jego dzieło było „polerowane przez wieki” i zostało „odzyskane blaskiem starożytności”. Całość utrzymana jest w typowej dla epoki stylistyce pełnej metafor, patosu i ceremonialnych tytułów.

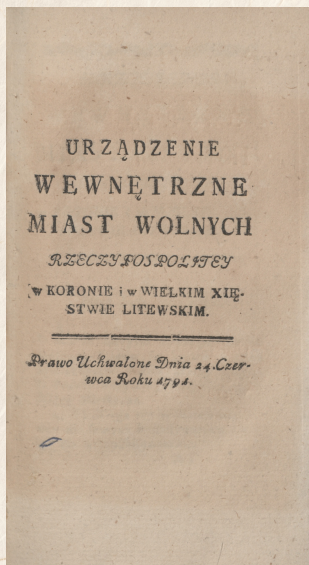
Accessoria Statut y Konstytucye z Czaradzkiego Ładowskiego y Supplementu J. O. Xcia Jmci Załuskiego Biskupa Krakowskiego [...] Tudziez Formularze Tranzakcyi niektórych. Michał Słoński. Lwów [1765].

Dzieło Michała Słońskiego stanowi kompilację prawa sądowego i ziemskiego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, przygotowaną z myślą o sędziach, urzędnikach ziemskich, właścicielach dóbr i praktykach prawa. Jest to jeden z najważniejszych podręczników prawniczych XVIII wieku, oparty na wcześniejszych zbiorach statutów konstytucji. Autor zawarł w nim prawa sądowe, procesowe, karne, majątkowe, ziemskie i stanowe, a także wzory formularzy dokumentów.

**Miasta Nasze Krolewskie Wolne
w Panstwach Rzeczypospolitey : Prawo Uchwalone
Dnia 18. Kwietnia, Roku 1791.
[Warszawa po 18 IV 1791].**

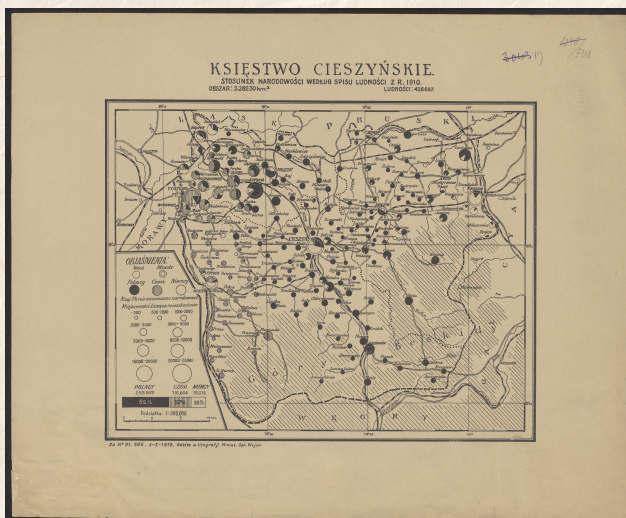
„Miasta nasze krolewskie wolne...” to ustawa Sejmu Czteroletniego z 18 kwietnia 1791 r., znana powszechnie jako Prawo o miastach. Był to przełomowy akt prawny, który przyznawał mieszczanom nowe prawa osobiste, majątkowe i polityczne, a następnie został włączony w całości do Konstytucji 3 Maja.

**Urządzenie Wewnętrzne Miast Wolnych
Rzeczypospolitey
w Koronie i w Wielkim Xięstwie Litewskim : Prawo
Uchwalone
Dnia 24. Czerwca Roku 1791.
[Warszawa po 24 VI 1791]**

Urządzenie Wewnętrzne Miast Wolnych Rzeczypospolitey..., uchwalone 24 czerwca 1791 roku, to szczegółowy akt wykonawczy do Prawa o miastach z 1791 roku.

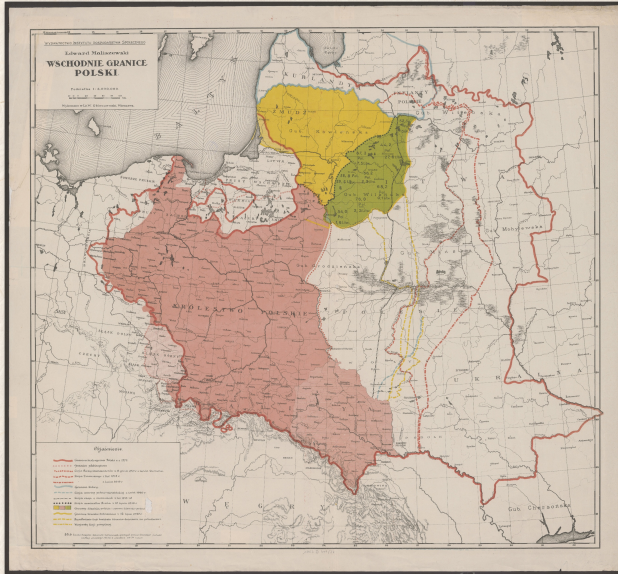
Jego zadaniem było uregulowanie praktycznego funkcjonowania miast królewskich po nadaniu mieszkańom nowych praw politycznych i obywatelskich. Dokument określał strukturę władz miejskich, organizację sądownictwa, zasady zarządzania majątkiem i finansami miast. Regulował także kwestie dotyczące bezpieczeństwa i porządku publicznego.

**Księstwo Cieszyńskie : stosunek narodowości według
spisu ludności z r. 1910.
[Brak miejsca wydania] 1919.**

Mapa „Księstwo Cieszyńskie [...] to kluczowy dokument kartograficzny z okresu sporu granicznego między Polską a Czechosłowacją w latach 1918–1920.

Opiera się na ostatnim przedwojennym spisie powszechnym w Austro-Węgrzech z 1910 r. Była to mapa mająca uzasadnić polskie roszczenia do Śląska Cieszyńskiego przed Radą Ambasadorów w Paryżu.

**Wschodnie granice Polski.
Edward Maliszewski.
Warszawa [ok. 1920].**

Mapa została opracowana przez Edwarda Maliszewskiego około 1919–1920 roku, w okresie kształtowania się granic odradzającego się państwa polskiego. Dokument przedstawia przebieg wschodniej granicy Polski w 1772 r. oraz różne wersje jej przebiegu w latach 1918–1920. Prezentuje także podział administracyjny kraju.

TABLICE ZAMIANY
WAGI ROSYJSKIEJ NA METRYCZNĄ I ODWROTNIE
DLA HANDLU DETALICZNEGO

W handlu detalicznym używa się z wag metrycznych **kilograma** i **dekagrama**. Sto dekagramów stanowi jeden kilogram. Kilogram równy jest dwóm i pół funtom bez dwóch lotów. W funcie jest 41 dekagramów. Najmniejszy handlowy gwicht (odważnik) metryczny jest pół dekagrama.

10 kilogramów nazywa się **mirigramem**. Mirigram jest prawie równy 25 funtom czyli kamienowi. Sto kilogramów stanowi kwintal. Kwintal w Poznaniu, na Pomorzu i Śląsku nazywają podobnym określeniem metrycznym, a w Galicji oznaczają metrycznym. Nie używaj tych nazw, bo one są balaśniane. Nie nazywaj także kilograma kilo, bo nie wiadomo czy mówisz o kilogramie czy kilometrze. Słowo kilogram skracaj się w piśmie na kg zaś dekagram na dekz zaważ bez kropki na końcu.

Kilogram = 100 dekagramom.

Z dokładnością do 1/2 dekagrama.

1 lot	=	1½	dekagrama	(okółdziej: 1½ kilograma)
2 loty	=	2½	dekagramom	
½ funta	=	5	dekagramom	
¼ funta	=	10	dekagramom	
⅓ funta	=	20½	dekagramom	
⅔ funta	=	30½	dekagramom	
1 funt	=	41	dekagramom	
2 loty	=	82	dekagramom	
3 loty	=	1	kilogramowi	23 dekagramom
4 loty	=	1	kilogramowi	64 dekagramom
5 funtów	=	2	kilogramom	5 dekagramom
6 funtów	=	2	kilogramom	45½ dekagramom
7 funtów	=	2	kilogramom	86½ dekagramom
8 funtów	=	3	kilogramom	27½ dekagramom
9 funtów	=	3	kilogramom	68½ dekagramom
10 funtów	=	4	kilogramom	9½ dekagramom
11 funtów	=	4	kilogramom	50½ dekagramom
12 funtów	=	4	kilogramom	91½ dekagramom
13 funtów	=	5	kilogramom	32½ dekagramom
14 funtów	=	5	kilogramom	73½ dekagramom
15 funtów	=	6	kilogramom	14½ dekagramom
20 funtów	=	8	kilogramom	19 dekagramom

Z dokładnością do 1/4 funta.

1 dekagram	=	¼	funta	
2 dekagramy	=	1½	funta	
5 dekagramów	=	4	lotom	
10 dekagramów	=	8	lotom	
20 dekagramów	=	15½	lotom	
30 dekagramów	=	23½	lotom	
40 dekagramów	=	31½	lotom	
50 dekagramów	=	1	funtowi	7 lotom
60 dekagramów	=	1	funtowi	15 lotom
70 dekagramów	=	1	funtowi	22½ lotom
80 dekagramów	=	1	funtowi	30½ lotom
90 dekagramów	=	2	funtom	6½ lotom
1 kilogram	=	2	funtom	14 lotom
2 kilogramy	=	4	funtom	28½ lotom
3 kilogramy	=	7	funtom	10½ lotom
4 kilogramy	=	9	funtom	24½ lotom
5 kilogramów	=	12	funtom	6½ lotom
6 kilogramów	=	14	funtom	21 lotom
7 kilogramów	=	17	funtom	3 lotom
8 kilogramów	=	19	funtom	17 lotom
9 kilogramów	=	21	funtom	31½ lotom
10 kilogramów	=	24	funtom	13½ lotom

Wydrukowano w maju 1922 r.

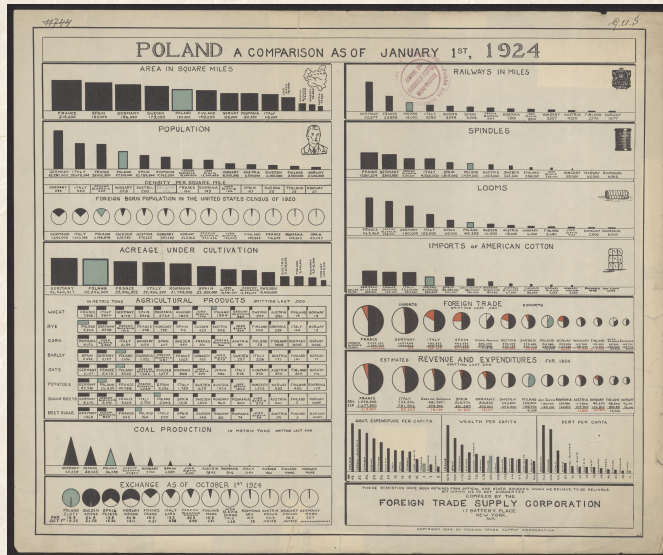
Główny Urząd Miar.

Cena 200 mk.

WYDAWCA: GŁÓWNY URZĄD MIAR I WAG

Tablice zamiany wagi rosyjskiej na metryczną
i odwrotnie dla handlu detalicznego.
Warszawa 1922.

Tabela zamiany wagi rosyjskiej na metryczną to wydane przez Główny Urząd Miar i Wag zestawienie, przeznaczone do wykorzystania w placówkach handlowych, biurach, fabrykach i szkołach. Tablica ułatwiała przeliczanie różnych systemów wag odziedziczonych po okresie zaborów.

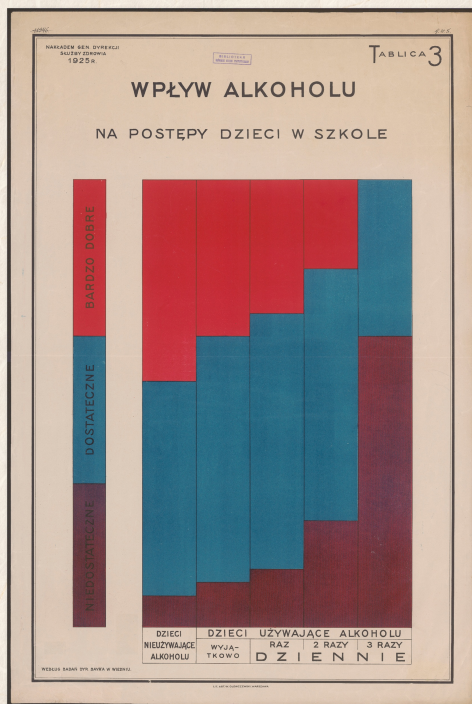
**Poland : a comparison as of January 1st, 1924.
Foreign Trade Supply Corporation.
New York 1924.**

Tablica jest publikacją o charakterze promocyjnym, wydaną w Nowym Jorku w celu przyciągnięcia amerykańskich inwestorów do odrodzonej Polski. Miała przekonać, że Polska jest krajem o ogromnym potencjale gospodarczym, porównywalnym z rozwiniętymi państwami Zachodu. Zawiera zestawienia danych statystycznych Polski z danymi innych krajów np. USA czy państw Europy Zachodniej, aby pokazać potencjał zasobów naturalnych, rolnictwa i przemysłu.

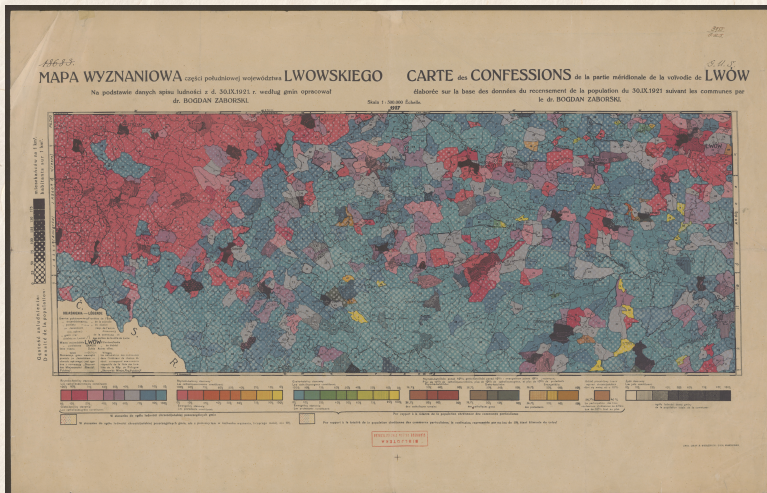
**Tablica 1. Wpływ alkoholizmu na choroby.
[Warszawa] 1925**

Tablica 1 jest częścią kampanii społecznej, w związku z którą w latach dwudziestych XX w. Generalna Dyrekcja Służby Zdrowia wydała cykl publikacji zdrowotno-statystycznych. Opracowanie stanowi zestawienie danych dotyczących średniej długości trwania chorób u osób spożywających alkohol w porównaniu z osobami niepijącymi. W skali roku średni czas choroby u abstynentów wynosił 0,7 tygodnia, a u pijących 2,6 tygodnia. Zestawienie pokazuje, że alkoholik chorował średnio prawie 4 razy dłużej niż osoba niepijąca.

**Tablice 3. Wpływ alkoholu na postępy dzieci w szkole.
Warszawa 1925.**

Kolejne opracowanie jest wydane w ramach kampanii społecznej, dotyczącej negatywnego wpływu alkoholu na zdrowie i bezpieczeństwo, prowadzonej przez Generalną Dyрекcję Służby Zdrowia. Za pomocą tablicy nr 3 przedstawiono zależność między spożywaniem alkoholu a wynikami szkolnymi dzieci. Spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie w istotny sposób utrudnia ich rozwój oraz odciska się na zachowaniu oraz postawie wobec obowiązków szkolnych. Opracowanie miało służyć nauczycielom, lekarzom szkolnym i organizacjom społecznym jako narzędzie edukacyjne w walce z alkoholizmem.

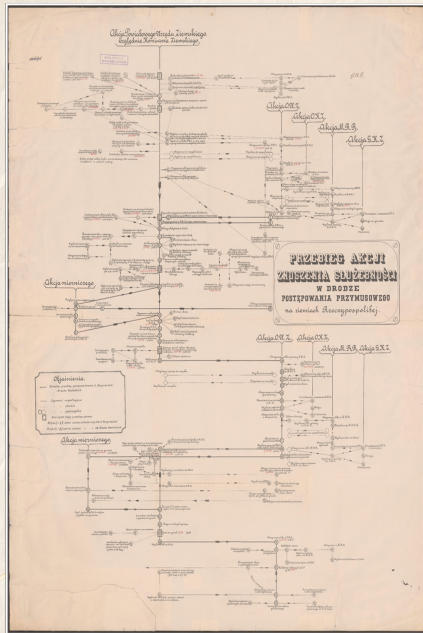

**Mapa wyznaniowa części południowej
województwa lwowskiego : na podstawie danych
spisu ludności z d. 30.IX.1921 r. według gmin.
Oprac. Bogdan Zaborski.
[Polska] 1927.**

Mapa jest jednym z dokumentów statystyczno-kartograficznych okresu międzywojennego, obrazującym strukturę religijną i narodowościową Galicji Wschodniej.

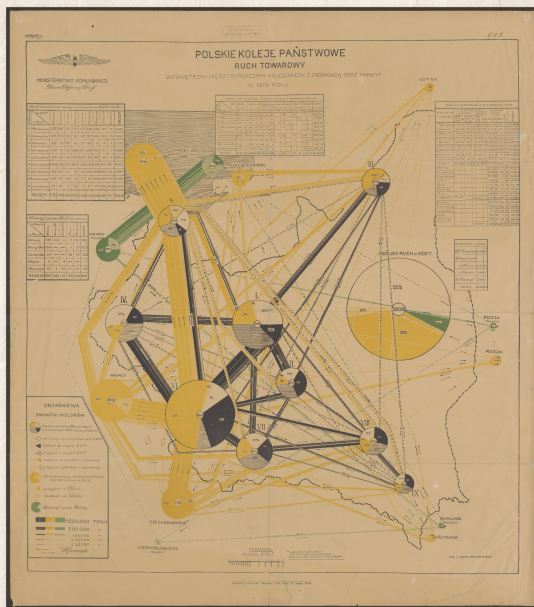
Opracowanie powstało w oparciu o Powszechny Spis Ludności z 30 września 1921. Mapa pokazuje rozmieszczenie grup wyznaniowych: wyznania rzymskokatolickiego, greckokatolickiego, mojżeszowego oraz prawosławnego, dominujących na danych obszarach gminnych.

Dokument jest częścią publikacji „Uwagi metodyczne o mapach wyznaniowych z mapą części województwa Lwowskiego” autorstwa Bogdana Zaborskiego.

Przebieg akcji znoszenia służebności w drodze postępowania przymusowego na ziemiach Rzeczypospolitej. Warszawa po 1927.

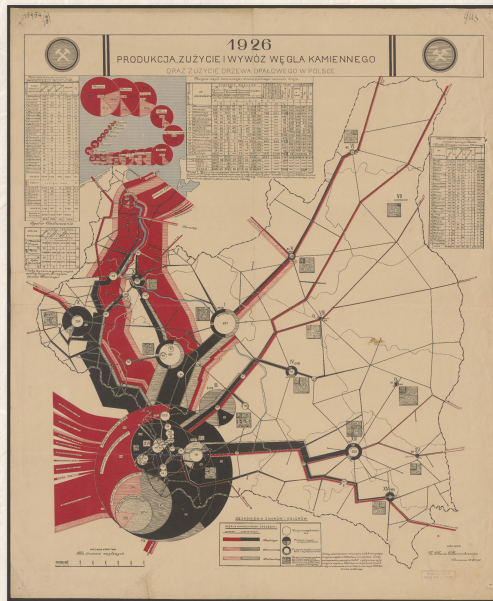
Grafia przedstawia przebieg akcji znoszenia służebności gruntowych na ziemiach II Rzeczypospolitej, prowadzonej po 1927 roku w trybie postępowania przymusowego. Autor pokazuje, jak w odrodzonym państwie polskim podjęto próbę uporządkowania skomplikowanych, często jeszcze feudalnych stosunków własnościowych, które przez dziesięciolecia kształtowały relacje między właścicielami ziemskimi a mieszkańcami wsi. Służebności, takie jak prawo wypasu, poboru drewna, korzystania z pastwisk czy przejazdu przez cudze grunty były głęboko zakorzenione w lokalnych zwyczajach i często stanowiły podstawę codziennego funkcjonowania wielu gospodarstw.

Polskie Koleje Państwowe : ruch towarowy wewnętrzny między dyrekcjami kolejowymi z zagranicą oraz tranzyt w 1926 roku.

**Zygmunt Dunin Marcinkiewicz.
Warszawa [po 1926].**

Grafika jest szczegółowym opracowaniem statystycznym, pokazującym ruch towarowy na torach Polskich Kolei Państwowych w roku 1926. Autor analizuje zarówno przewozy krajowe, jak i wymianę międzynarodową oraz tranzyt, pokazując, jak wyglądał przepływ towarów w państwie, które zaledwie kilka lat wcześniej scaliło trzy różne systemy kolejowe pozostałe po zaborach.

**1926 : produkcja, zużycie i wywóz węgla kamiennego
oraz zużycie drzewa
opałowego w Polsce.
Zygmunt Dunin Marcinkiewicz.
Warszawa 1928.**

Publikacja została przygotowana w celu przedstawienia obrazu sytuacji paliwowej w II Rzeczypospolitej. Autor analizuje wydobycie, konsumpcję krajową, eksport oraz strukturę wykorzystania węgla kamiennego, a także zużycie drewna opałowego, które wciąż odgrywało istotną rolę w gospodarce.

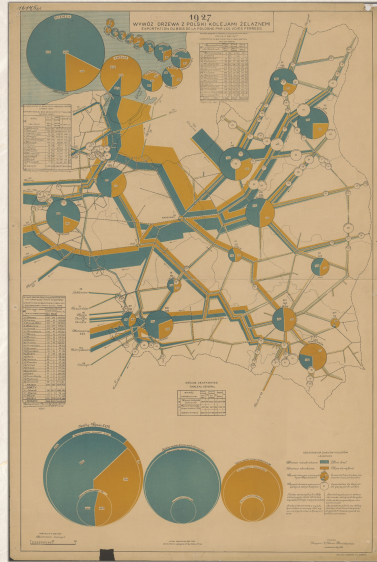

Polskie Koleje Państwowe: Mapa orientacyjna do ściennego rozkładu jazdy ważnego od 15 maja 1928.

Arkusz VII.

[Warszawa] [po 1928]

Mapa prezentuje sieć kolejową Polski z okresu międzywojennego z podziałem na dyrekcje okręgowe, oznaczone na czerwono rzymskimi cyframi I-V. Na dokumencie przedstawione są też w powiększeniu schematy kluczowych węzłów kolejowych, takich jak Warszawa, Toruń oraz Zagłębie Węglowe.

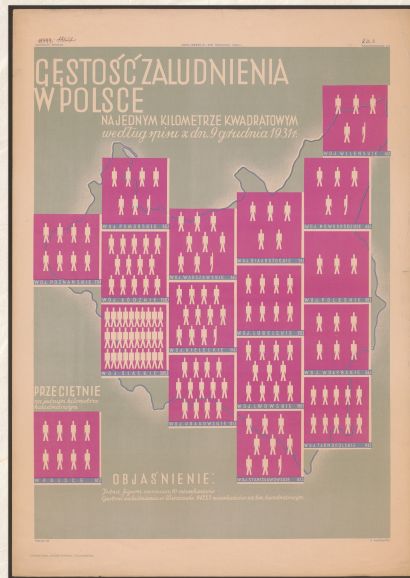
**1927 : wywóz drzewa z Polski kolejami żelaznymi.
Warszawa ok. 1929.**

Mapa przedstawia szczegółowy obraz eksportu drewna z Polski w 1927 roku, realizowanego za pośrednictwem kolei. Opracowanie ma charakter statystyczno-techniczny i zostało przygotowane w celu dokumentacji i analizy przepływu surowców. Dokument zawiera zestawienia ilościowe i graficzne, ukazujące kierunki wywozu, główne stacje załadunkowe oraz punkty graniczne, przez które drewno opuszczało terytorium Rzeczypospolitej.

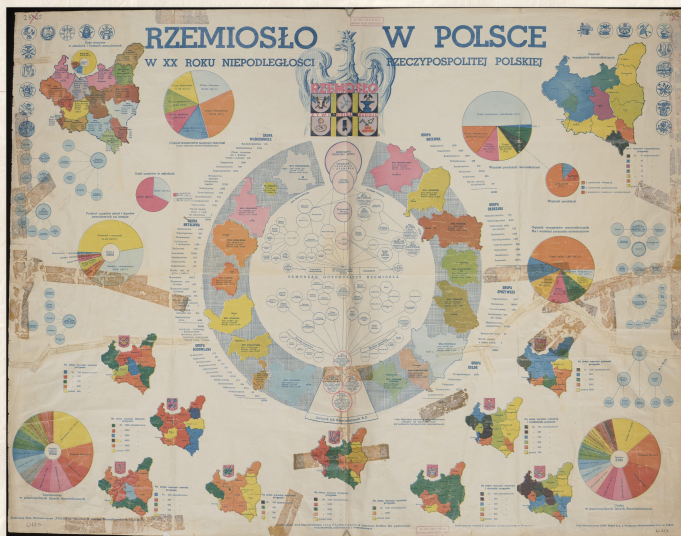
Eksport bekonów i szynek z Polski na rynek angielski. Warszawa 1930.

Mapa ilustruje jeden z sukcesów gospodarczych międzywojennej Polski, ekspansję polskiego bekonu na rynek brytyjski. Mapa wskazuje główne ośrodki produkcji i przetwórstwa, m.in. w Chojnicach, Bydgoszczy, Gnieźnie, Tczewie oraz Warszawie. Kluczowym punktem na mapie jest port w Gdyni, przez który przechodziła większość transportów do Anglii, co uniezależniło polski handel od pośrednictwa niemieckiego.

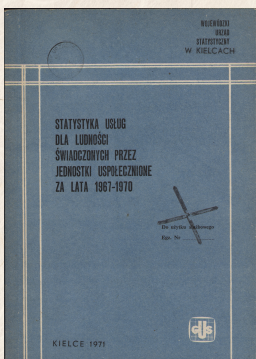
**Gęstość zaludnienia w Polsce na jednym
kilometrze kwadratowym
według spisu z dn. 9 grudnia 1931 r.
Edward Manteuffel.
[Brak miejsca wydania] 1932.**

Publikacja jest kartodiagramem przedstawiającym rozmieszczenie ludności II Rzeczypospolitej na podstawie wyników Drugiego Powszechnego Spisu Ludności z 1931 roku. Opracowanie przedstawia zróżnicowanie gęstości zaludnienia w poszczególnych regionach kraju, uwzględniając podział na województwa. Wskazuje obszary najsilniej i najslabiej zaludnione.

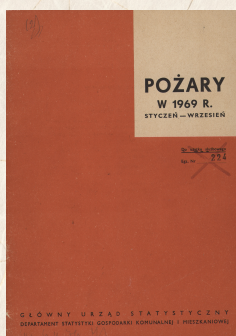

**Rzemiosło w Polsce w XX roku niepodległości
Rzeczypospolitej Polskiej.
Oprac. pod kier. Jana Chodorowicza.
Warszawa [1938].**

Publikacja w formie barwnej tablicy powstała jako jubileuszowe opracowanie wydane z okazji 20 lecia odrodzonej Polski i miała na celu podsumowanie stanu, rozwoju i znaczenia rzemiosła w II Rzeczypospolitej. Grafika wykorzystuje dane statystyczne do analizy problemów oraz prezentacji osiągnięć rzemiosła w odrodzonym po zaborach państwie. Dokumentuje postęp organizacyjny i gospodarczy rzemieślników, a także wskazuje wyzwania, jakie stoją przed rzemiosłem. Podkreśla znaczenie cechów, izb rzemieślniczych i szkół zawodowych dla rozwoju ekonomicznego kraju.

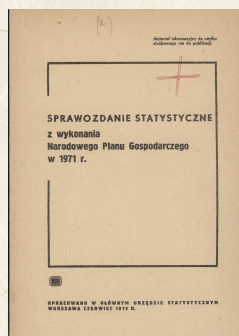

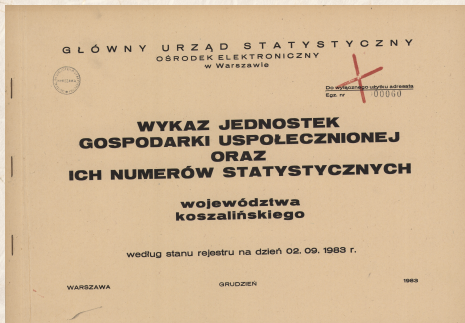
Statystyka usług dla ludności świadczonych przez jednostki uspołecznione za lata 1967-1970.

Pożary w 1969 r. : styczeń - wrzesień.

Sprawozdanie statystyczne z wykonania Narodowego Planu Gospodarczego w 1971 r. : dane nieostateczne.

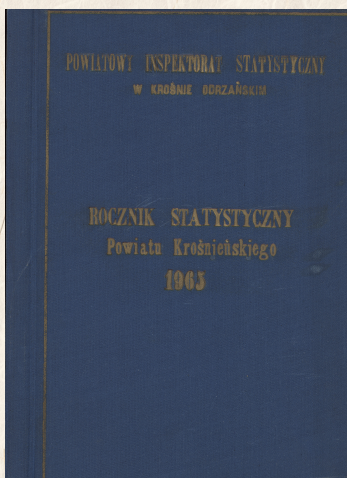

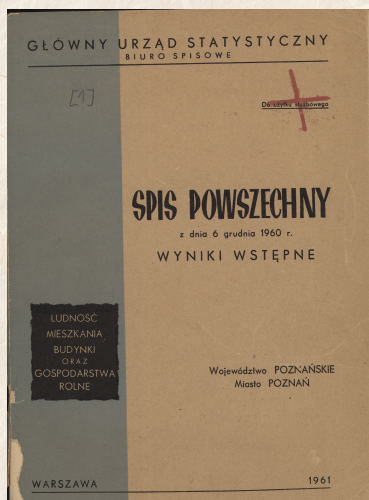
Wykaz jednostek gospodarki uspołecznionej oraz ich numerów statystycznych województwa koszalińskiego : według stanu rejestru na dzień 02.09.1983 r.

Przepływy międzygałęziowe 1967 : wyniki statystycznego badania techniczno-ekonomicznego współzależności pomiędzy gałęziami gospodarki narodowej. Nr 3, Zużycie produktów i usług materialnych w jednostkach i zakładach budżetowych.

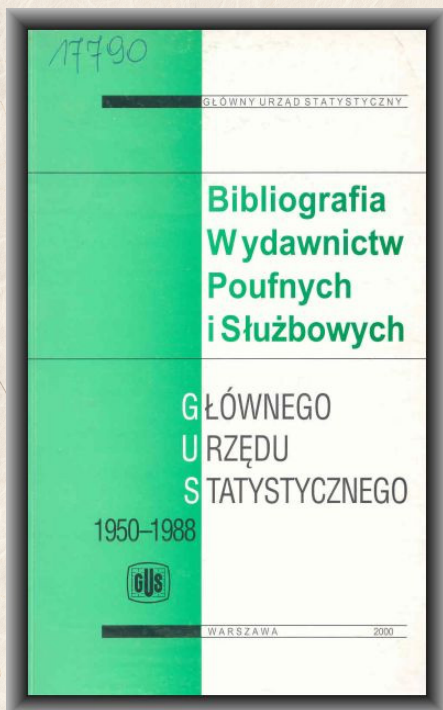
Rocznik statystyczny powiatu krośnieńskiego 1965.

**Ludność,
mieszkania,
budynki oraz
gospodarstwa
rolne według
podziału
administracyjnego
z dnia 6 grudnia
1962 r. :
województwo
poznańskie, miasto
Poznań.**

**Informacja o realizacji
ważniejszych zadań
gospodarczych w
przekrojach
wojewódzkich w 1969 r.**

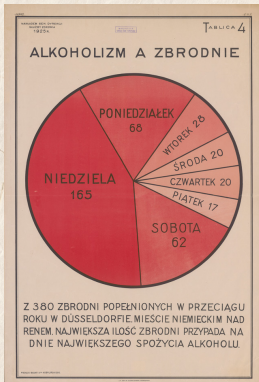

**Bibliografia wydawnictw
poufnych i służbowych
Głównego Urzędu
Statystycznego 1950-1988.
Cz. 1, Spisy masowe
i opracowania zbiorcze.**

**Bibliografia wydawnictw
poufnych i służbowych
Głównego Urzędu
Statystycznego 1950-1988.
Cz. 2, Serie wydawnicze.**

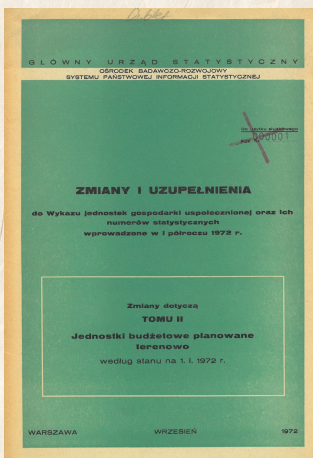

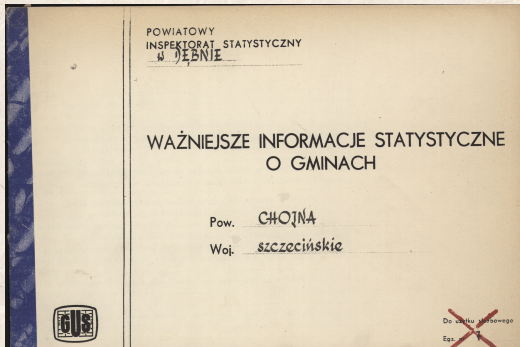
**Alkoholizm a zbrodnie.
Tablica 4.**

Ważniejsze dane o rozwoju gospodarczym krajów RWPG w latach 1955-1964 oraz wybrane dane za 1965 r.

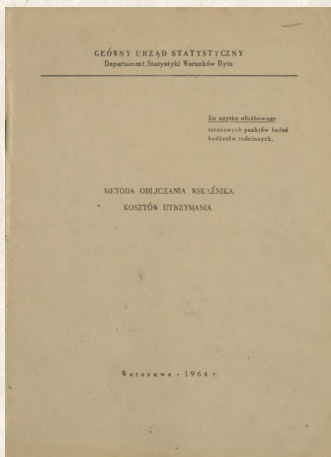
Zmiany i uzupełnienia do Wykazu jednostek gospodarki uspołecznionej oraz ich numerów statystycznych w I półroczu 1972 r. : zmiany dotyczą Tomu II Jednostki budżetowe planowane terenowo wg stanu na 1.1.1972 r.

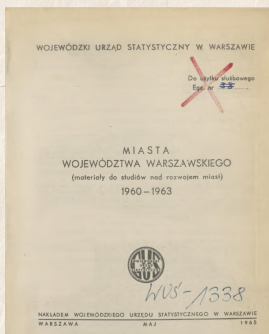
Ważniejsze informacje statystyczne o gminach : pow. Chojna, woj. Szczecińskie.

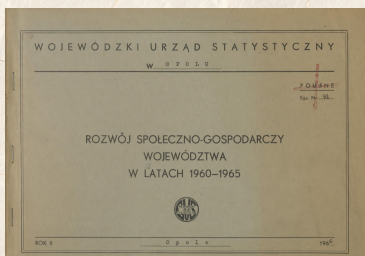
Miasta i osiedla ziemi krakowskiej 1964. NR 1.

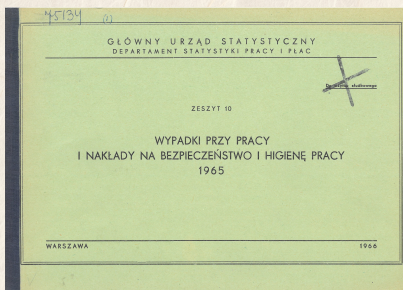
Metoda obliczania wskaźnika kosztów utrzymania.

Miasta województwa warszawskiego 1960-1963 : (materiały do studiów nad rozwojem miast).

Rozwój społeczno-gospodarczy województwa w latach 1960-1965.

Wypadki przy pracy i nakłady na bezpieczeństwo i higienę pracy 1965. Z. 10.

STATYSTYCZNA BIBLIOTEKA CYFROWA

- ✓ 9 000 dokumentów,
- ✓ najcenniejsze publikacje z naszych zasobów,
- ✓ dawne spisy powszechno-roczniki statystyczne, opracowania i analizy Głównego Urzędu Statystycznego

**Centralna Biblioteka
Statystyczna**

Dziedzictwo Statystyki Polskiej: najcenniejsze zbiory Centralnej Biblioteki Statystycznej zakwalifikowane do Narodowego Zasobu Bibliotecznego

Centralna Biblioteka Statystyczna gromadzi, chroni i udostępnia unikatowe materiały dokumentujące rozwój polskiej statystyki od XIX wieku po współczesność.

W folderze zostały przedstawione wybrane, najcenniejsze druki, mapy i dokumenty, które ze względu na swoją wartość historyczną, naukową i kulturową, zostały zakwalifikowane do Narodowego Zasobu Bibliotecznego i stanowią element dziedzictwa narodowego.

